

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Проблеми сучасного сепаратизму»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	С2 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника (-ів)	<i>Викладач:</i> Приходько Сергій, к. політ. н., доцент, доцент кафедри політології, історії і філософії <i>Контакти:</i> ауд. 458, навчальний корпус № 4 <i>e-mail:</i> serhii.prykhodko@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/prihodko-sergiymikolayovich

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Актуальні проблеми сучасної політики», «Політичне моделювання і прогнозування».
Компетентності	Загальні: ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв’язувати проблеми. ЗК09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. Спеціальні (предметні, фахові): СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
Програмні результати навчання	ПР02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального

	мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань. ПР04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень. ПР06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.. ПР08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, організація командної роботи, вміння проводити переговори та вирішувати конфлікти, вміння ставити та досягати поставлених цілей, управляти часом, цілеспрямованість, презентаційні навички, навички публічного виступу, ефективної комунікації, стресостійкість, креативність	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування у здобувачів знань з теорії і практики сучасного політичного сепаратизму, передумов виникнення і розвитку сепаратистських тенденції, особливостей сепаратистських рухів в Україні та різних регіонах світу.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Поняття та сутнісні характеристики політичного сепаратизму. Тема 2. Передумови виникнення та розвитку політичного сепаратизму. Тема 3. Етнічні та регіональні аспекти сепаратизму. Тема 4. Етнополітичні конфлікти як прояв сепаратизму. Тема 5. Шляхи розв'язання проблеми сепаратизму. Тема 6. Регіональна політика як засіб подолання сепаратизму. Тема 7. Сепаратизм в країнах світу. Тема 8. Сепаратистські тенденції в Україні.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування, демонстрування); інтерактивні методи (дискусії, диспути, дебати; проєктування професійних ситуацій; розроблення і презентація проєктів); рольові та ділові ігри, проєктна діяльність; мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), кейс-методи.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого

	повторного проходження контрольного заходу є остаточною
- щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо відвідування занять	Відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету»
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Асланов С. А. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз. Ужгород, 2016. 446 с.
2. Беркій Т. Кримінологічна характеристика засобів попередження сепаратизму. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 7. С. 300–304.
3. Дівак В. Сепаратизм як феномен сучасної політики: політологічні та правові аспекти. Київ: Логос, 2010. 224 с.
4. Міжнародний досвід боротьби із сепаратизмом: висновки для України: аналіт. доп. / О. О. Резнікова, А. О. Місюра, С. В. Дрьомов, К. Є. Войтовський. Київ : НІСД, 2016. 52 с.
5. Монолатій І. С. Етнонаціональні проблеми сучасного світу. Івано-Франківськ, 2016. 32 с.
6. Політико-правові механізми запобігання сепаратизму в демократичному суспільстві : наук. зап. / [Кресіна І. О. та ін.]. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. 143 с.
7. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. Горбуліна В. П. Київ : НІСД, 2017. 496 с.

Допоміжні

1. Литвиненко К. О. Становлення та динаміка поширення сепаратистських рухів в окремих регіонах України. *Гілея: науковий вісник*. 2016. Вип. 114. С. 384–389.
2. Мацієвський Ю., Бородавко Т. Причини сепаратизму на Донбасі: зовнішні та внутрішні чинники. Острого, 2016. URL: http://cpr.oa.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/On-Seapratism_Matsiyevsky_Borodavko.pdf

3. Олішевська В. В. Сепаратизм: сутність, зміст, основні підходи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 5. С. 150–152.
4. Пономарьова І. Специфіка сепаратистських рухів у країнах Європейського Союзу. *Політичний менеджмент*. 2012. № 1–2. С. 235–243
5. Потенціальні загрози регіонального сепаратизму в Україні. Аналітична записка НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/potencialni-zagrozi-regionalnogo-separatizmu-v-ukraini>
6. Рахмайлов В. В. Сепаратизм і націоналізм: проблема співвідношення. *Грані*. 2014. № 7. С. 88–95.
7. Рябінін Є. Екзогенні чинники посилення процесів сепаратизму. *Зовнішні справи*. 2017. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ekzogenni-chinniki-posilennja-procesiv-separatizmu/>
8. Садула Л. М., Гришутін А. А., Гришутіна В. Р. Сепаратизм як соціально-політичне явище. *Європейські перспективи*. 2021. № 4. С. 102–106.
9. Цебенко О. Феномен сепаратизму у сучасних міжнародних відносинах. *Політичні науки*. 2017. Vol. 3, № 1. С. 55–59. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/nov/6677/cebenko.pdf>
10. Dayton R. Separatism, globalization and the European Union. Miami-Florida European Union Center of Excellence. 2015. Vol. 15. № 1. 10 p. URL: http://aei.pitt.edu/74525/1/Dayton_SeparatismGlobalizationEU.pdf

Інформаційні ресурси

1. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
2. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://www.icps.kiev.ua/library>
3. Сепаратизм в Європі: причини, осередки. URL: <https://ukr.agromassidayu.com/separatizm-v-evrope-prichini-ochagi-view-516076>
4. Український незалежний центр політичних досліджень URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/>
5. Український центр політичного менеджменту. URL : <http://www.politik.org.ua/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії
протокол від 01.09. 2025 р. № 2.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Написання проєкту	
Тема 1. Поняття та сутнісні характеристики політичного сепаратизму.	5	-	2	-	7
Тема 2. Передумови виникнення та розвитку політичного сепаратизму.	5	-	2	-	7
Тема 3. Етнічні та регіональні аспекти сепаратизму.	10 (5+5)	-	2	-	12
Тема 4. Етнополітичні конфлікти як прояв сепаратизму.	10 (5+5)	-	2	-	12
Тема 5. Шляхи розв'язання проблеми сепаратизму.	10 (5+5)	-	2	-	12
Тема 6. Регіональна політика як засіб подолання сепаратизму.	5	-	2	12	19
Тема 7. Сепаратизм в країнах світу.	10 (5+5)	-	2	-	12
Тема 8. Сепаратистські тенденції в Україні.	5	12	2	-	19
Разом	60	12	16	12	100

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє на високому рівні знання принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно бере участь у дискусіях, диспутах, виявляє ініціативу; демонструє на високому рівні базові знання проблем політичного сепаратизму;
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє на належному рівні знання принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, наводить необхідні приклади, аргументує їх; бере участь у дискусіях, диспутах; виявляє ініціативу; демонструє на достатньому рівні базові знання проблем політичного сепаратизму;
3	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння тематики навчальної дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями з допомогою

	викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на середньому рівні базові знання принципів здійснення влади та публічної політики, проблем політичного сепаратизму; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності;
2	здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускається значних принципових помилок у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, досить фрагментарно відтворює основні категорії з дисципліни; аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки здійснюється на поверхневому рівні;
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні базові знання проблем політичного сепаратизму;
0	відповідь відсутня

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кожна правильна відповідь – 1 бал	
11-12	Продемонстрований високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
8-10	Продемонстрований достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
5-7	Продемонстрований задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
2-4	Продемонстрований низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
0-1	Продемонстрований незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням умінь застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності для реалізації програмних результатів навчання, демонструє здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.
1	Завдання самостійної роботи виконані частково, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням умінь застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти не застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно.

Шкала та критерії оцінювання написання проєкту

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-12	виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; дані правильні відповіді на додаткові питання; вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на високому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
7-9	виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; сформульовані висновки відповідно до завдань; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання не повні; вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
3-6	основні вимоги до проєкту і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики.
1-2	є істотні відступи від вимог, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті проєкту або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває повно тему проєкту; демонструє на низькому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
0	проєкт не виконано